

# TUDOROWIE

MAGAZYN O HISTORII ANGLII

## ANNA BOLEYN NAJSZCZĘŚLIWSZA...?

Cena 25,00 zł  
w tym 8% VAT



**W NUMERZE M.IN.:** FRANCUSKIE PRZYGOODY ANNY BOLEYN • ZABÓJCZE PIĘKNO – KOSMETYKI ELŻBIETY I  
• WENUS BYŁA BRUNETKĄ... • KOCHANICE KRÓLA • FATALNE ZAUROCZENIE KRÓLOWEJ SZKOCJI • ELŻBIETA HOWARD •  
PAŃSTWO NA KREDYT • SAMURAJ Z HRABSTWA KENT • TAJNY AGENT HENRYKA V • PIŁKĄ NOŻNĄ W CZASACH TUDORÓW

# PODBÓJ NORMAŃSKI

„Niemal wszystko, co wiecie o roku 1066, jest nieprawdą. Żaden inny historyk nie wyprowadzi was z błędu tak jak wspaniały Marc Morris”

*Mail on Sunday*



Dlaczego rok 1066 był najważniejszą datą w historii Anglii?

W swej intrygującej książce Marc Morris omawia nie tylko burzliwe wydarzenia, które doprowadziły do bitwy pod Hastings, ale także chaos, jaki po niej nastąpił. W barwny sposób opowiada nam o rozwianych nadziejach Wilhelma Zdobywcy, który pragnął rządzić zjednoczonym królestwem – o nadziejach, które ulotniły się w obliczu angielskich rebelii, inwazji wikingów oraz nienasyconych ambicji jego własnych towarzyszy – Normanów.



Zapraszamy: [www.sklep.wydawnictwoastra.pl](http://www.sklep.wydawnictwoastra.pl)

## OD REDAKCJI

**M**iała zostać wymazana z kart historii, a jednak nawet po pięciu wiekach pobudza wyobraźnię i nie daje się zasufladkować. O kim mowa? Oczywiście o Annie Boleyn, która zachwiała posadami XVI-wiecznego świata i która wciąż wymyka się jednoznacznej ocenie.

Jak pokazujemy w niniejszym numerze, Anna Boleyn dla katolików była cudzołożnicą, heretyczką i kobietą demonem, przez którą Henryk VIII zerwał z Rzymem i rujnował skarbiec, dla wrogów stała się niebezpiecznym przeciwnikiem politycznym, a w opinii wielu historyków padła ofiarą wrogiej frakcji. Choć wyglądem odbiegała od ówczesnego kanonu urody, rozbudziła pożądanie króla i utrzymała je przez wiele lat, by wreszcie zostać królową. Jej determinacja i charyzma, a także łut szczęścia sprawiły, że osiągnęła znacznie więcej od innych królewskich kochanek, w tym swej starszej siostry. Nie przewidziała jednak, że nie urodzi królowi dziedzica, a ów chętnie skorzysta z pretekstu, aby zastąpić ją „cnotliwą i potulną” Jane Seymour.

Anna Boleyn skończyła na szafocie jako królowa tysiąca dni. Dwie doby przed nią ścięto jej brata i rzekomych kochanków. Odwrócili się od niej dotychczasowi stronnicy, tacy jak Cromwell i wuj Thomas Howard, a ojciec nawet nie kiwnął palcem, aby ją ratować. Śmierć dzieci zламаła jednak życie matce, Elżbiecie Howard, której sylwetkę również przypominamy w numerze.

Choć żadna z tych postaci nie jest dziś w stanie przyćmić Anny, warto pamiętać, że to nie ona była największą skandalistką w rodzinie. Rola ta przypadła

bowiem nieco zapomnianej Marii Boleyn, której imię pojawia się w kilku naszych tekstach. Rozwiązała dwórka i kochanka dwóch królów, zawierająca na koniec potajemne małżeństwo z człowiekiem niżej urodzonym, całkowicie jednak różni się od obrazu szlachetnego dziewczęcia, utrwalonego w popkulturze za sprawą filmu *Kochanice króla*.

Nie mniejszą słabością do mężczyzn odznaczała się także Małgorzata Tudor, starsza siostra Henryka VIII i zarazem bohaterka innego artykułu. Jej drugie małżeństwo zakończyło się fatalnie, ale szybko – tak jak brat zmieniał żony – wymieniła niewiernego męża na nowszy model.

W numerze przedstawiamy ponadto historię pałacu Hampton Court, który stanowił wspaniałą scenę dla królewskich romansów, historię uwielbianej na dworze Tudorów piłki nożnej oraz kosmetyków rujnujących zdrowie elżbietańskich elegantek. Z kolei historia Marii Tudor pokazuje, jak trudne było życie katolickiej księżniczki na dworze zdominowanym przez zwolenników nowej wiary i do jak poważnych zmian doprowadził związek Henryka VIII z Anną Boleyn, a co za tym idzie, zerwanie Anglii z Rzymem.

Czytelnicy ciekawi wieści o zamorskich podróżach będą mogli się dowiedzieć, który z Anglików jako pierwszy dobił do brzegów Japonii i z czasem stał się zaufanym tamtejszego władcy.

Gorąco polecamy również wywiad z Helen Castor, historykiem specjalizującym się w dziejach średnio-wiecznej Anglii, której książki *Joanna d’Arc*, *Jej historia* oraz *Wilczyce*. *Angielskie królowe* ukazały się nakładem Wydawnictwa Astra.

ŻYCZYMY MIŁEJ LEKTURY!



### Anna Boleyn. Najszczęśliwsza...?

„Przybyłam tutaj, by z pokorą oddać się prawu, które wydało na mnie wyrok” [...].  
Piękna i dumna, odziana w gronostaje i królewską purpurę, nie wyglądała na skruszoną, i chociaż nie wyparła się winy, nieliczni gapie mogli odnieść wrażenie, że oto stoi przed nimi osoba niewinna...



### Kochanice króla Maria i Anna Boleyn

Oglądając słynny swego czasu film *Kochanice króla* [...] można wyrobić sobie mylny pogląd na temat Anny Boleyn. Królowa jawi się w nim jako wyrachowana...



### Helen Castor – wywiad numeru

Helen Castor jest historykiem, specjalizującym się w dziejach średniowiecznej Anglii, współpracownikiem Sidney Sussex College w Cambridge...



### Zabójcze piękno – kosmetyki Elżbiety I

Kobiety od zarania dziejów upiększały swoje ciało [...]. W jaki bowiem sposób mogły przykuć uwagę mężczyzn, jeśli nie pięknym wyglądem?

#### TEORIE SPISKOWE

- 7 Barbara Faron  
**Anna Boleyn. Najszczęśliwsza...?**

#### HISTORIA MIŁOŚCI

- 11 Klaudia Kobylańska  
**Wenus była brunetką...**

#### WALKOWIE...

- 16 Barbara Faron  
**Kochanice króla – Maria i Anna Boleyn**

#### BIOGRAFIE I LEGENDY

- 22 Agnieszka Bukowczan-Rzeszut  
**Francuskie przygody Anny Boleyn**
- 26 Barbara Faron  
**Elżbieta Howard,  
zapomniana matka Anny Boleyn**
- 30 Anna Wiśniewska  
**Fatalne zauroczenie królowej Szkocji**

- 36 Aleksandra Marczuk  
**Ucieczka Marii Tudor**
- 42 Artur Foryt  
**Gilbert de Lannoy –  
tajny agent Henryka V w Lewancie**
- 49 Agnieszka Bukowczan-Rzeszut  
**Święty Jerzy. Postrach wrogów**

#### WYWIAD NUMERU

- 52 Magdalena Loska  
**Helen Castor – wywiad numeru**

#### ŻYCIE CODZIENNE

- 57 Barbara Faron  
**Zabójcze piękno – kosmetyki Elżbiety I**
- 60 Agnieszka Bukowczan-Rzeszut  
**Państwo na kredyt,  
czyli zadłużona monarchia Tudorów**
- 66 Barbara Faron  
**Przeżyć dzieciństwo.  
Dzieci w epoce Tudorów**



## Państwo na kredyt, czyli zadłużona monarchia Tudorów

Deficyt budżetowy to pojęcie stare jak świat. Sztuka polega na tym, żeby tak zarządzać państwowym (albo domowym) budżetem, by utrzymać go w stanie względnej równowagi. [...] Kolejni monarchowie [...] różnie z tym sobie radzili...

60



## Piłka nożna w czasach Tudorów

Jak wiadomo, współczesna piłka nożna ma angielskie korzenie, ale czym była i jak się w nią grało przed wiekami, w średniowieczu oraz w czasach Tudorów?

72



## Samuraj z hrabstwa Kent

W roku 1600 William Adams jako pierwszy Anglik dotarł do Japonii. Najpierw chciano go zabić, potem więziono, aż w końcu fortuna wyniosła go do roli dworzana japońskiego władcy...

84

## 72 Artur Foryt Piłka nożna w czasach Tudorów

### LUDZIE KOŚCIOŁA

## 76 Leszek Molendowski John Wycliffe – angielski prekursor protestantyzmu

### WARTO ZOBACZYĆ

## 80 Agnieszka Sukiennik Hampton Court

### ODKRYCIA

## 84 Marcin Szymaniak Samuraj z hrabstwa Kent

### MILITARIA

## 90 Leszek Molendowski Marynarka wojenna dwóch Henryków

### FILM

## 94 Magdalena Loska Filmowe oblicze Anny Boleyn

# TUDOROWIE

MAGAZYN O HISTORII ANGLII

**Redaktor naczelny:**  
Jacek Małkowski

**Zespół redakcyjny:**  
Aleksandra Marczuk  
Barbara Faron  
Magdalena Loska  
Agnieszka Bukowczan-Rzeszut  
Marcin Kośka  
Artur Foryt

**Stale współpracują:**  
Małgorzata Bartyś  
Klaudia Kobylańska  
Agnieszka Sukiennik  
Anna Wiśniewska  
Leszek Molendowski  
Marcin Szymaniak

**Redakcja i korekta:**  
Magdalena Korczyńska

**Wydawca:**  
Wydawnictwo Astra s.c.  
ul. Radziwiłłowska 26/2  
31-026 Kraków  
tel. 12 292 07 30  
wydawnictwo@astra.krakow.pl

**Studio graficzne:**  
Wydawnictwo Astra

**Wydanie cyfrowe:**  
Wydawnictwo Astra

**Okładka:**  
Kadr z filmu *Dynastia Tudorów*  
Photo12/BE&W

ISSN 2450-8586

**Druk:**  
Wydawnictwo Astra s.c.

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych i zastrzega sobie prawo redagowania nadesłanych tekstów. Zabroniona jest bezumowna sprzedaż czasopisma po cenie niższej od ceny detalicznej ustalonej przez wydawcę. Sprzedaż numerów aktualnych i archiwalnych po innej cenie jest nielegalna i grozi odpowiedzialnością karną.

**Zapraszamy na strony:**  
wydawnictwoastra.pl  
sklep.wydawnictwoastra.pl  
www.tudorowie.pl  
www.facebook.com/  
WydawnictwoAstra



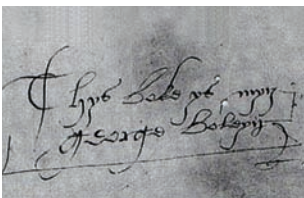
## 2 V 1536

Anna Boleyn, druga żona Henryka VIII, została aresztowana i osadzona w Tower of London, m.in. pod zarzutem wielokrotnej zdrady króla.



## 6 V 1536

Jak się przypuszcza, 6 maja 1536 roku uwięziona w Tower of London Anna Boleyn napisała list do męża, Henryka VIII, zapewniając go w nim o swojej niewinności i prosząc o łaskę dla córki Elżbiety.



## 17 V 1536

Na dziedzińcu Tower został ścięty Jerzy Boleyn, który wraz z kilkoma innymi dworzanami: Smeatonem, Norrisem, Breretonem i Westonem, został oskarżony o zdradę i kazirodcze stosunki ze swoją siostrą, Anną Boleyn.



## 19 V 1536

Z rozkazu Henryka VIII została ścięta jego druga żona, niegdyś uwielbiana przez niego Anna Boleyn. Królowa najprawdopodobniej padła ofiarą spisku uknutego przez wrogie jej frakcje.



## 21 V 1471

W twierdzy Tower zakończył życie król Henryk VI. Poddanych poinformowano, że zmarł z czystego gniewu i melancholii, ale wielu i tak uważało, że wyrok śmierci wydał na niego Edward IV.



## 27 V 1541

Tego dnia została ścięta Margaret Pole, hrabina Salisbury, matka kardynała Reginalda Pole'a. Dumna hrabina nie chciała odejść z pokorą. Ponoć kat dosłownie porąbał jej ciało na kawałki, goniąc ją po szafocie.



## 30 V 1431

W Rouen spłonęła na stosie Joanna d'Arc. Po długim procesie, jednym z najgłośniejszych w XV stuleciu, została skazana na śmierć jako heretyczka i czarownica.



## 31 V 1443

W zamku Bletsoe przyszła na świat Małgorzata Beaufort. Poślubiona Edmundowi Tudorowi, wydała na świat ich jedynego syna – Henryka, hrabiego Richmond, przyszłego króla Anglii Henryka VII.

## 1 VI 1533

Podczas uroczystej ceremonii w opactwie westminsterskim Anna Boleyn została namaszczona i ukoronowana przez arcybiskupa Tomasza Cranmera koroną św. Edwarda.



## 4 VI 1550

Robert Dudley poślubił Amy Robsart. Uroczystość odbyła się w królewskim pałacu Sheen w Richmond i zaszczycił ją swoją obecnością sam król Edward VI.



## 10 VI 1540

Tomasz Cromwell, minister Henryka VIII, został oskarżony o zdradę, aresztowany i osadzony w Tower of London. Był inicjatorem nieudanego (jak się miało okazać) małżeństwa Henryka z Anną Kliwijską.



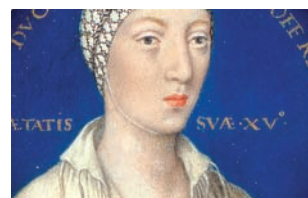
## 11 VI 1456

Tego dnia urodziła się Anna Neville, przyszła królowa Anglii jako żona Ryszarda III. Anna była córką Ryszarda Neville, 16. hrabiego Warwick, który przeszedł do historii jako Twórca Królów, oraz jego żony Anny Beauchamp.



## 15 VI 1519

Na świat przyszedł Henryk Fitzroy - nieślubny syn Henryka VIII i jego kochanki, Bessie Blount. Chłopiec otrzymał tytuły hrabiego Nottingham i księcia Richmond oraz Somerset.



## 17 VI 1579

Francis Drake, podczas wyprawy dookoła świata, dobił do wybrzeży dzisiejszej Kalifornii, żądając praw do „odkrytych” ziem w imieniu królowej Elżbiety I Tudor.



## 24 VI 1340

Tego dnia pomiędzy flotą angielską a francuską doszło do bitwy morskiej pod Sluys, zakończonej zwycięstwem Anglików. Bitwa była pierwszą bitwą morską wojny stuletniej.



## 25 VI 1533

Zmarła Maria Tudor, siostra Henryka VIII, żona Karola Brandona, zwana Różą Tudorów. Została pochowana w Bury St Edmunds, w Suffolk.

